

Elektriskā draudzība

Lai elektropreces iespējami mazāk kaitētu videi, jārīkojas apdomīgi - izvēlies ar prātu un lieto ilgi. Ja salūst - remontē vai utilizē, saudzējot dabu.

Konsultē

MARTA ZVEJNIECE, Elektrum Energoefektivitātes centra eksperte;

ANDRIS ZIEMELIS, SIA Eco Balti a vide direktors.

Aprēķināts, ka vidēji Eiropā viens cilvēks ik gadu rada vairāk nekā 10 kilogramu atkritumu, ko veido vecās elektroierīces. Vai vari iedomāties, cik daudz dažādu ierīču slēpjas tikai virtuvju un pieliekamo plauktos vien? Bet pārkam atkal un atkal - jaunākas, foršākas un arī... nevajadzīgākas. Par laimi, cilvēki par energoefektivitāti sāk domāt arvien vairāk.

Ļoti veca nav zaļa

Svaigs Elektrum Energoefektivitātes centra pētījums

pierāda, ka kopš 2015. gada mājokļos krietni uzlabojusies apgaismojuma energoefektivitāte, bet vienlaikus - lai cik dīvaini, Latvijas mājsaimniecībās joprojām ir ļoti daudz kvēlspuldžu, kaut arī tirdzniecības vietās tās vairs nav iegādājamas. Tātad - cilvēki kvēlspuldzes savulaik iepirkuši priekšdienām un turpina izmantot, lai arī tas nav energoefektīvi.

Tāpat cilvēki ikdienā izmanto arī gana vecu sadzīves tehniku -pat vairāk nekā 15 gadu senus ledusskapjus, cepeškrāsnis un televizorus. Varētu domāt - o, cik taupīgi, bet... veca elektroierīce patērē daudz elektrības.

Jo biežāk kādu elektroierīci lieto, jo lielāka uzmanība jāpievērš tās energoefektivitātei. Tāpēc labāk investēt jaunā ledusskapī, nevis pirkt arvien jaunus modernus virtuves palīgus, ko izmantosi daudz retāk.

Piemēram, vērts padomāt par jauna ledusskapja iegādi, ja esošais ir vismaz 10 gadu vecs, jo tā elektrības patēriņš var būt pat par 50 % lielāks nekā mūsdienās ražotam ledusskapim. Tikpat svarīgi arī rūpēties par elektroierīcēm, lai tās kalpotu ilgāk, jaudīgāk un tērētu mazāk elektrības, piemēram, regulāri nomainīt vai iztīrīt elektroierīču filtrus.

Gribi vai vajag?

leva

29.05.2024 00:00

Lolita Lūse

79400

36 37

Elektrum

Energoefektivitāte

Ik pa laikam uzrodas kāda jauna, modīga elektroprece, turklāt ražotāji zina, kā uzrunāt pircējus, lai visiem liktos, ka ļoti, ļoti vajag gan maizes krāsniņu, gan burbuļvafeļu pannu un cukurvates aparātu. Patlaban jaunākās tendences virtuvē ir multivāres katls un aerogrils. Multivāres katls ir 11 % mājokļu, bet aerogrils — 18 % mājokļu.

Pirms pirkt jaunu elektroierīci, pajautā sev - tu gribi vai tev vajag? Ja tikai gribi pamēģināt vai izmantot šad tad, aizņemies no draudzenes vai nomā, bet, ja tiešām vajag, - pērc, rūpīgi izvērtējot piedāvājumu.

Latvijā parādās arvien vairāk mūsdienīgu un videi saudzīgu piedāvājumu. Piemēram, nevis pirkt veļas un žāvējamo mašīnu, bet izmantot publiskās veļas mazgātavas. Ieguvums ir tāds, ka kāda iekārta nestāv dīkstāvē mājās, lai tiktu ieslēgta reizi nedēļā, savukārt cita tiek maksimāli izmantota. Ieguvums ir būtiski samazināts elektronisko atkritumu skaits un daudz mazāka CO2 pēda.

Izvēlies to, ko būs iespējams saremontēt!

Tev ir sabojājusies kāda nesen iegādāta elektroierīce? Man drīz vien pēc nopirkšanas multivāres katlam nolūza vāka fiksēšanas slēdzis-klikt, un pagalam! Katls turpināja darboties kā mīļais, bet vāku aiztaisīt nevar un arī slēdzi nomainīt nevar. Bija žēl katlu izmest, tāpēc gatavošanas laikā to aizveru un aizlīmēju ar līmlenti. Skats par rubli, bet smejos, ka līmlente tomēr izmaksā lētāk nekā jauns katls, tāpēc joprojām turpinu to lietot.

Pērkot jaunu elektroierīci, vērts pārbaudīt, vai to var izjaukt, jo - ko nevar izjaukt, to nevar labot.

Savukārt tas, ko var labot, dzīvo garāku mūžu. Ja ierīcei kas sabojājies, nesteidzies izmest, jo bieži vien izrādās, ka tas ir tikai kāds nieks. Mazajai elektrotehnikai visbiežāk jārnaina motors, slēdzis vai bojātais strāvas vads, un tā atkal rūc kā bitīte.

Tiesa, jo svešāks elektropreces ražotājs, jo mazāka cerība, ka to varēs remontēt. Toties labus vārdus remontdarbniecu meistari biežāk saka par šādiem ražotājiem: Acme, Adler, AEG, Āriete, Bomann, Bosch, Braun, Bugatti, Camry, Candy, Clatronic, Daewoo, Delonghi, Electrolux, Element, Elesko, Gorenje, Graef, Haier, Kenwood, LG, OBH Nordica, Panasonic, Philips, Russell Hobbs, Samsung, Sencor, Sharp, Siemens, Sony, Stollar, Tefal, Zanussi, Zelmer.

Iemācies salabot!

2009. gadā Amsterdamā aizsākās Repair Cafe ideja - cilvēki nāk kopā, lai kaut ko salabotu, mācītu labot citiem un atgādinātu, cik nozīmīga ir vēlme lietas remontēt un pievērsties atbildīgākam patēriņam. Arī tu vari iesaistīties šajā kustībā.

Ieskaties Repair Cafe Riga feisbuka kontā, un uzzināsi par regulāriem pasākumiem, kuros iespējams satikt elektronikas, apģērbu un velosipēdu labošanas lietpratējus.

Repair Cafe Riga tikšanās notiek katra mēneša pirmajā svētdienā no 12 līdz 16 Lastādijā - te vari nākt labot un salabot. Tuvākā tikšanās ir 2. jūnijā.

Atdod savu, lai nepērk jaunu

Izložņājot virtuves plauktus, droši vien izdosies atrast kādu elektroierīci, kas stāv nelietota, -sulu spiedi, kartupeļu rīvi, vafeļpannu utt.

Ja ierīce, kuru tu neizmanto, darbojas, rīkojies zaļi -pārdod, uzdāvinī vai ziedo labdarībai.

Kas tur zaļš? Ļoti vienkārši. Tavas vafeļpannas vai blendera jaunā saimniece nepirks jaunu vafeļpannu vai blenderi, un tas videi nāks par labu.

Nevis izmet, bet nodod

Pajautā savam atkritumu apsaimniekotājam par iespēju nodot nolietotās elektropreces bez maksas.

Nekādā gadījumā nemet veco elektrotehniku sadzīves atkritumu konteinerā, jo tad tā nonāks atkritumu poligonā, un tas it nemaz nav zaļi.

Piemēram, SIA Eco Baltia vide iedzīvotāju sašķirotu un atbilstoši nodoto elektrotehniku pēc savākšanas nogādā uzņēmuma šķirošanas rūpnīcā, kurto sašķiro atbilstoši veidam - televizori, ledusskapji, mazā tehnika utt. Visas iekārtas, izjauktas vai pilnā sastāvā, tiek nogādātas pārstrādes rūpnīcās, lai tās kļūtu par jaunām izejvielām, ko izmantot jaunu preču ražošanā. Savukārt elektropreces, ko vēl var izmantot, tiek salabotas. Šā gada sākumā Eco Baltia vide atklāja elektrotehnikas labošanas centru Labi, kur nonāk uzņēmuma šķirošanas punktos saņemtās iekārtas, ko vēl var saremontēt.

Kad tas izdarīts, salaboto tehniku novirza labdarībai. Nākotnē plānots labotās ierīces arī pārdot, protams, par izdevīgāku cenu nekā jaunas ierīces.

Ja gribi savu salūzušo elektropreci nodot darbnīcā Labi, atstāj to nodošanas punktā pie TC Akropole Alfa Rīgā vai biznesa centra Business Garden Mārupē.

Materiāls tapis ar Latvijas vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu. Par saturu atbild izdevniecība Žurnāls Santa.

Latvijas vides aizsardzības fonds

ENERGOEFEKTIVITĀTES ŠPIKERIS

Lai jaunā elektroierīce būtu maksimāli energoefektīva, zelta likums ir: pārbaudi energomarķējumu un izvēlies ierīci ar iespējami augstāku energoefektivitātes klasi. Lūk, vēl daži padomi, izvēloties un lietojot elektroierīces.

Ledusskapis.

Novieto ledusskapi atbilstoši uzstādīšanas instrukcijām - apmēram 10 cm no sienas. Neturi uz tā dažādus priekšmetus un elektroierīces (piemēram, tosteri, mikroviļņu krāsni) un nenovieto ledusskapi blakus plītij, apsildes ierīcēm vai tiešos saules staros, jo tas palielinās elektrības patēriņu.

Saldētava.

Ja mēdz saldēt ogas, sēnes un citus vasaras un rudens labumus, labāk iegādāties atsevišķu saldētavu, kuru var izslēgt, kad krājumi beigušies. Tas būs efektīvāk nekā ledusskapis ar liela izmēra saldētavu, kura pēc krājumu izbeigšanās lieki patērēs elektrību.

Cepeškrāsns.

Lai samazinātu kopējo elektrības patēriņu, ieteicams izvēlēties cepeškrāsni ar konvekcijas jeb karstā gaisa režīmu, jotas ļauj pagatavot maltīti ātri un efektīvi -ar ventilatoru uzkaršētais gaiss tiek vienmērīgi izkliedēts pa visu cepeškrāsni, patērējot mazāk enerģijas. Turklāt, lai vēl samazinātu elektrības patēriņu, cepeškrāsni var izslēgt 10-15 minūtes pirms ēdiena gatavošanas beigām, neatverot durtiņas, jo siltums tajā vēl saglabāsies.

Plīts.

Visekonomiskākās ir indukcijas tipa elektriskās plīti ar stikla keramikas virsmu. Elektrības patēriņš tām ir par pusi mazāks nekā plītīm ar metāla sildvirsmu.

Mikroviļņu krāsns.

Parasti tās darbojas ar jaudu no 600 līdz 1200 vatiem. Lielākām krāsnīm ir lielāka jauda, un tās būs dārgākas. Savukārt lētākās visbiežāk ir ar mazāku jaudu. Lai gatavotu dažādu tipu produktus, vēlams iegādāties ierīces, kam var mainīt jaudas līmeni.

Tējkanna.

Efektīvāk darbosies kanna nevis ar spirālveida, bet plākšņu tipa sildelementu, kas iestrādāts kannas pamatnē.

Velasmašina.

Regulāri jāgādā, lai veļas mazgāšanas tilpnē nebūtu kaļķakmens nosēdumu. Tos iespējams likvidēt dabai saudzīgā veidā.

Mazgāšanas tilpnē jāieber 60 grami citronskābes un jāieslēdz režīms ar ūdens temperatūru 60 °C. Cikla beigās vēlreiz jāizskalo tilpne, ieslēdzot skalošanas režīmu.

Ražotāji zina, kā uzrunāt pircējus, lai liktos, ka ļoti, ļoti vajag gan maizes krāsniņu, gan burbuļvafeļu pannu.